

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna petit-vrsta:

8 kr. če se tiska enkrat,
12 " " " dvakrat,
15 " " " trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicija na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati veljajo:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 60 kr. več na leto.

Vredništvu je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

Izhaja po trikrat na teden in sicer: v torek, četrtek in soboto.

Shod obrtnijskih strokovnjakov.

Z Dunaja, 6. maja.

Jako veliko pozornost izbuja shod obrtnijskih strokovnjakov, ki ga je sklical obrtnijski odsek in sem ga deloma že popisal zadnjič. Le sim ter tje se še kak delavec nekoliko zaleti v socialne višine, sicer pa prav stvarno in strogo odgovarjajo na stavljena vprašanja.

Za obrtnijski odsek je velike vrednosti, da poizve sodbo obrtnijskih krogov zaradi otrok in žensk, zaradi posvečevanja nedelj in na dan delu odločenih ur. Po raznih liberalnih listih bilo je zoper dotične nasvete poročevalčeve toliko ugovora, in v odseku samem toliko nasprotovanja, da bi brez shoda strokovnjakov nikakor ne bilo mogoče skleniti dotičnih prememb, zlasti ker je tudi vlada oporekala določbi, da naj se obrtnijski učenci sprejemajo še le z dovršenim 14. letom. Tudi zdaj bo še jako težko šlo najti pravo pot, in se držati srede, zlate sklade, pa morda vendar le.

Dozdaj je prišlo na vrsto veliko govornikov izmed delavcev, mojstrov in fabrikantov. Nekteri delavci so se pritoževali, da ne gre premladih otrok sprejemati v fabrike, kjer jih rabijo nekateri že z 9. letom in po veliko ur na dan, in so zahtevali v postavi določbe, da bi se otroci pred 14. letom nikakor ne smeli sprejemati, in glejte, skoraj vsi fabrikantje in raznoteri mojstri so rekli, da mlajših otrok ne sprejemajo, in da se tudi njim zdi primerno učence sprejemati še le po dovršenem 14. letu. Gledé tega vprašanja toraj ne bo posebnih težav, zlasti ako se dovolijo nekatere izjeme,

ker je nekteri otrok z 12 leti morda že močnejši kakor drug s 14. letom.

Na vprašanje, koliko časa naj taki mladi delavci delajo, odgovarjala je večina strokovnjakov, da naj delajo toliko ur, kakor drugi delavci, ker imajo navadno tudi lahkeja dela. Le malo jih je zahtevalo, naj delajo manj časa, ostale ure pa naj porabijo za poduk v strokovnjaških šolah.

Gledé žensk zahtevali so delavci sploh, naj se varujejo in naj se jim ne nakladajo pretežka dela, zlasti dokler še niso dorastle. Tudi fabrikantje so pritrdili tem nazorom ter reč tako razkladali, kakor da bi delo ženskam odločeno ne bilo prehudo. Tudi v tem oziru bode porazumljenje lahko.

Tretje vprašanje pa zadeva določbo, koliko ur na dan ali na teden naj delavci delajo? To vprašanje je jako težavno in sitno. Delavci tirjajo, da bi ne smel noben delavec dalje delati, kakor 10 ur na dan, mojstri in fabrikantje pa ugovarjajo, da bi jim morali potem tudi plačilo zmanjšati, kar bi bilo delavcem na škodo. Tega pa poslednjič nečejo; oni hočejo za manj ur na dan imeti ravno isto plačo, kakor za dosedanjih 11 do 12 ur. Sicer pa fabrikantje in mojstri večidel nečejo pripoznati, da bi njih delavci predolgo delali; večidel so rekli, da je po njih fabrikah na dan 10 ali 11 ur delu odločenih. Nekteri so nalašč manj povedali, kakor je res, kar so jim delavci oporekali; tako je na pr. Wiesenburgu, ki je rekel da se po njegovih fabrikah na Dunaji dela po 10 ur, na deželi pa po 11 ur na dan, neki delavec naravnost ugovarjal, da to ni res, ker trpi delo od šestih zjutra do sedmih zvečer.

Fabrikantje sami toraj sprevidijo, da ne gre delavcev predolgo trpinčiti, in zato ne povedo pravega časa, da bi ne potrdili pritožb o zatiranju in odiranju delavskega stanu, ki so pa žalibog ne da tajiti. Tako je na pr. poročevalce grof Belcredi vprašal v petek strokovnjaka brnske kupčijske zbornice, je li res, da morajo v nekaterih Brnskih fabrikah otroci po 15 do 18 ur na dan delati, in strokovnjak je menceje odgovoril, da tega ne vé in da to ne more biti, ker se dela naj dalje po 14 do 16 ur na dan, a še tisti večer je dobil grof Belcredi telegram iz Brna, da je to istina in mu zamorejo navesti čez sto priči! Težko bode toraj šlo določiti, koliko ur so delavci dolžni delati na dan, toda mislimo, da bo tudi to šlo vsaj v tem smislu, da nihče delavec ne more siliti k daljšemu delu, da ga pa sme opravljati, ako se prostovoljno pogodi z mojstrom in dobi za posebno delo tudi posebno plačo. Res je sicer, da bo za manj časa dobival manj plače in da odide na ta način, kakor je včeraj Mauthner računil, vsakemu delavcu na leto 4 gl. 50 kr., kar znaša pri 2 milijonih delavcev 10 milijonov gl. (ne 100 milijonov, kakor je Mauthner trdil); toda pravo je zadel neki delavec, ki je rekel, da ta denar ni zgubljen, ampak če en delavec manj časa dela, jih mora pa več biti, da v istem času kakor dozdaj opravijo enako delo, in tako prvim odšli dobicek zaslužijo drugi, ki bi sicer stradali. Prav odločnega splošnjega ugovora zoper postavno določbo normalnega delavnika toraj ni bilo, ampak le prav malo strokovnjakov se je izreklo, da pri njih obrtnijstvu to ne gre, splošnje pa se je pripoznalo, da je mogoče tudi to z ne-

Listek.

Ruska vojska na Ogerskem 1. 1849.

(Priopovedovanje starega ruskega vojaka.)

(Dalje.)

V ostalem, moram vam resnico povedati, donski Kozaki so v vojski zlata vredni! Oni so bramba cele vojske in če so kozaki na predstraži, mirno zamoreš spat. Osupljenje vsaj ni mogoče, kjer oni stražijo. Razposajen je ta národ, toda pozorljiv. Tri dni, tri noči ne spi, in ne dela si nič iz tega; če le mora poginiti, verjemite mi, zastoj Kozak ne pogine. Kjer jim je treba kaj pozorno prejahati, — ide celi polk tako tiho, da niti ena podkva ne zavoni, niti kresalo na verižici ne zavzveni; dozdeva se, da tudi dihati prenehajo. Da, tudi konjo spodbadajo, da jim je treba tiho biti; nobeden ne razegeče, marveč koraka lahko kakor po steklu. In koliko vztrajajo! Kozak vedno sedi na konji, zlod zna, kedaj ga krmi!

Pa vsaj en nikdar ne gladije, niti njegov konj! Kjer ne more kaj vpleniti, tam sprosi

od prebivalcev. To so vže taki ljudje; ali se silo, ali z zvižčo, ali s prošnjo. No, konj in Kozak mora imeti poln trebuh. Naš vojak tega ne stori. Ko bi ti cigani ne znali te umetnosti, bil bi to preljubeznjivi národ, ti Kozaki. Tudi poslednji griljež s teboj deli, je zmiraj vesel, umre zá-te, če si ga tudi še le včeraj prvokrat videl.

Takó se je končal prvi dan. Naši so Ogre dalje preganjali in obrnili se z glavno silo k (Erlavu?). Naš polk je šel za Georgijem, da bi ga ne zgubili s pred oči. Često še niso ugasnili njih ognji, mi smo se tam vtaborili in na njih ognjih kuhali. Okoli dvesto upešancev smo vjeli, predno smo dospeli k Miškovecu.

Pri Miškovecu ni bilo nič posebnega. Ogrji so odstopili po dnevni bitki, in mi smo vže prenočevali v mestu. Tam, hvala Bogú, ni bilo nobenega nereda. Potem smo šli k Debrecinu.

„Kaj poveš o debrecinskem klanju? Pravijo, da je bilo veliko?“

„Kaj imam povedati? Ni bilo tam seštevno vroče in mi smo lahko nadvladali Ogre. Čez deset dni so Ogrji položili orožje, niso drž-

nili se z nami dalje bojevati. Zakaj zastoj krv prelivati? Vsaj kmalo ali čez ne dolgo bi jih bili vendar premagali. Koliko je bilo tam naše vojske! A tudi Avstrijci so jih stiskali od druge strani, — bili so siromaki kakor v pásti.“

„In pod Debrecinom, kakó je bilo tam?“

„Najpoprej je bila velika kanonada, naših je mnogo padlo. Čez kratko je naše levo krilo pričelo napad. Ulani so zašli med vinograde, a tam so jih pešci pričakali. Uni so poskakali s konj in s sulicami šli proti puškam. Nobeden njih ni ostal živ.“

Zató pa so se grozno maščevali Črkezi! Napadli so pešce s strašnim krikom. Ogrji, videvši te vrage, so počeli bežati, Črkezi za njimi in strašno so jih sekali. Vsaj znate, gospod, da imajo sablje, ne britve, in da znajo ž njimi ravnati. Z golimi sabljami so vzeli Ogrom mnogo topov.

Nismo se rovali dolgo ž njimi. Naši so z bajoneti prodrli njih vrste in jih gnali čez mesto. Nú, v mestu boja ni bilo, mi smo jih le kar podili! Ah, kakó so bežali!

Velik neréd je bil med njimi. Za Debre-

kterimi izjemami v postavi določiti brez škode za obrtnike, delavcem pa na veliko korist.

Zadnje vprašanje zadevalo je posvečevanje nedelj. Tudi to bo lahko rešiti; vsi strokovnjaki brez razločka so priporočali, naj se ob nedeljah delo prepové, in dovolijo izjeme le za taka podvzeta, kjer drugače ne more biti. Še naj bolj radikalni delavec je priporočal prepoved javnih del, in zagovarjal samo domača notranja dela. Zoper praznike pa so se večinoma izrekli, češ, da zgbuh delavei preveč časa in zaslužka. Samo nekteri obrtniki, ki so včeraj govorili, so zagovarjali tudi cerkvene praznike, katerih je malo in ki v človeku vzbujajo blage čute in spomine. Eden izmed njih je rekel, da njegovi pomočniki tisti teden, ko se praznuje kak praznik, delajo po eno uro dalje na dan, in dobé plačilo tudi za praznik. Pomočniki so s tem zadovoljni, njemu pa se tudi ne godi slabše, kakor tovarišem, ki praznikov ne praznujejo.

Tudi tega niso hoteli priporočati, da bi morali ob nedeljah in praznikih ne samo počivati, ampak tudi posvečevati jih. Cerkev in vera premnogim liberalnim obrtnikom ne diši; počitek ob nedeljah jim je toraj prav, sv. maša pa ne, in se raje popeljejo kam po železnici, kakor da bi šli v cerkev. Samo eden došlih strokovnjakov je včeraj odločno rekel, da ni zadovoljen, ako se s postavo sprejme samo počivanje ob nedeljah in praznikih, ampak sprejeti se mora tudi posvečevanje. Nekteri drugi so sicer tudi govorili o posvečevanju nedelj, pa hočejo samo gospodarjem prapustiti skrb, ali njih delavei nedelje in praznike posvečujejo ali ne.

Iz tega kratkega pregleda je razvidna važnost omenjenega shoda, ki bode jutri končan. Liberalcem preseda, ker sili fabrikante, da se vsaj na videz kažejo delavcem pravične in prijazne; zato so ga v petek pri obravnavi o obrtnijskih nadzornikih liberalni govorniki hudo napadali, pa so jih prav dobro skupili, ker je ravno leвица najbolj priporočala ta shod in raznotere strokovnjake, ki so bili povabljeni. Desnica je le pritrdila temu nasvetu, pa je sedaj zadovoljna, da se je ta shod sošel in ji

cinom se nahaja veliko močvirje, čez katero pelje nasipana cesta. Vojska ni zamogla po tej ozki cesti — mnogo jih je poginilo v grezu. Mnogo vozov smo vjeli s kruhom in slanino, mnogo domače živine pograbili. Petnajst vrst daleč gnali smo jih . . .

Potem so začeli se z nami miriti — poslali so poslanikov in mi smo bili vrlo veseli: zakaj je to, napiti se v tuji gostilnici?

Na dan Spasitelja pobrali smo jim orožje pri Vilagoši. Ko se je vse to končalo, smo slobodno dihali na ogerski zemlji.

Naše oficirje so vrlo prijazno sprejemali ogerski magnati; vabili jih na svoj dom. Imel sem častno stražo pri našem jezderskem stotniku in videl sem, mnogo gostov je bilo pri njem. Naši dostojniki so hodili k nekemu grofu — tam obedovali in grof jim je napival na zdravje. Na večer je bila godba in čardaš (ples) se je pričel. Mnogo so se žalili s tem, da so imeli poprej svoje care (kralje) a sedaj pa jih Avstrije stiskajo. V ostalem so bili močno gostoljubni in prijazni.

„Hop, Petrov! Nisi mi še rekel nič o položaju orožja pri Vilagoši! Si li bil pri tem?“
 (Konec pril.)

nihče ne bode mogel očitati, da je pri pretresanju tako važne postave ravnala svojeglavno.

Kaznilne kolonije v Tre-Fontane.

Leta 1858 so se naselili Trapisti na razvalinah nekdanje opatije Tre-Fontane. Več stoletij tam vže ni več prebivala živa duša. Pač eden prebivalec je bival ondi in je gospodaril nad celo pokrajino in to je bila — Malarija, po vsej Italiji grozno znana mrzlica. Vže Pij VII. in za njim Pij IX. sta se mnogo trudila, da bi močvirnato, nezdravo Campagno osušila in jo zopet ljudem v zdravo bivališče spremenila. Kdorkoli se je v sosedji blizo Campagne naselil, je nosil na licih zapisano: memento mori — pomni, da tukaj umreš! Toda pred temi besedami se ne strašijo Trapisti; ravno te besede so njih geslo, njih pozdrav, edine njih besede, ktere razen molitve smejo izgovarjati. Z geslom „memento mori“ so se podali Trapisti na pot v Campagno in se naselili s početka: ad aquas Salvias. Neizprosna Malarija gospodarila je grozno v njih vrstah, a niso se je zbal. Umrl je eden, drugi, tretji — na prazno mesto nastopil je zopet nov redovnik. Kjer se vsi za enega in eden za vse bojujejo, tam celo smrt ne preмага. Trapistom in usmiljenim sestram so najljubša ona mesta, kjer smrt najhuje gospodar, ker vedo, da je ondi treba največ tolažbe in pomoči.

Dolgo je mrzlica gospodarila med Trapisti, a ti le niso odjenjali. Naselivši se v Tre-Fontane začeli so nasajati neko avstralsko drevo, imenovano: Eucalyptus globulus, ki hitro raste in se bujno košati, ter kmalo v okolici ozračje spremeni. Zatem sadili so oljko in pozneje še le trto. Vzduh se je vedno bolj čistil in mrzlica se je jela umikati.

Sedaj še le, ko so bližno smrtno nevarnost odstranili, premišljevali so jeli redovniki, kako bi si za svojo kulturno delo pridobili novih številnih pomočnikov, ker njih majhno število ne zadostuje. Vlada italijanska jim je pri tem pomagala. V italjskih kaznilnicah je vsled izvestja ministra Depretisa 10.000 kmetov, katerih dobra polovica razun kmečkega dela ne zna nobenega dela.

Od teh tisočev so vzeli Trapisti nekaj stotin kaznjencev za delo. Vspehi redovnikov so zelo vgodni. Jetniki so s kletvino zapustili ječe ter tudi predniku redovnikov grozili z uporom, smrtjo in drugim. Reditelj te kaznilne kolonije je P. Franchino. Ljubo in prijazno sprejema iz rok vojakov jetnike, jih kliče svoje brate, ki so na potu življenja zašli in katerim je pot do nebes še odprta, ravno tako kakor kraljem in ministrom. Jetniki vidijo, kako redovniki molčeč dan na dan najtežja dela na polji opravljajo in kako so vendar vedno mirnega in vedrega obraza. Z njih ust ne čujejo kletvine tudi vzklikov nepotrpežljivosti in žalosti ne. Reditelj, nadzornik, jetnik vsi sede pri eni mizi, jedo iz ene skleda, v cerkvi skupno na tlaku kleče in pristopajo k mizi Gospodovi. Le v enem si nista enaka redovnik in jetnik. Jetnik namreč počiva na mehki postelji, redovnik, naj si bo reditelj ali nadzornik leži med trdimi deskami, zbitimi v rakev, v kateri bode tudi po smrti. Skupno delo se menja s skupno molitvijo. Jetnik se po zgledu zopet uči delati, po zgledu uči se zopet moliti, v Boga upati in grehe svoje oplakovati. Poprej razdivjan hudobnež, postane

jagnje. — O tem priča nam Depretis sam. Brezverni poslanec Torumassi namreč je trdo prijel ministra zaradi teh kolonij. Njegov namen pri tem je bil: staviti nasvet, naj se Trapisti izženó. A odgovorili so mu, da korist teh kaznilnih kolonij priznava vsa Italija. V treh letih je bilo otrebljenega in obdelanega ozemlja veliko, kjer prej celo bivati ni bilo zdravo; največe zasluge zato pa imajo redovniki. Organizacija kolonije v Tre-Fontane je vzorna. Na ta kraj, kamor pred malo leti celo domačini niso upali hoditi, hodijo sedaj potniki iz vseh krajev sveta. Učenjaki, novinarji, posebno vradniki kaznilnic hodijo sem, da bi se od redovnikov učili, kako po najlepšem potu kaznjence postane pošten človek.

Redovniki so vže skoraj vresničili prizadevanje Pija VII. in drugih: Campagno storiti zdravo in rodovitno. Tako dobro je gospodarsko stanje, a tudi gledé npravnega mu ni prigovora. Odkar obstoji kolonija poskusili so uiti med toliko sto kaznjenci le trije. Tako so vdani Trapistom, da tudi tedaj, ko dostanejo kaznen, neradi zapusté kraj, kjer so zopet jeli kakor ljudje živeti.

Tako je govoril tajnik ministerstva. Za njim branil je Trapiste tudi minister, ter omenjal, da redovniki vodijo svojo kolonijo prav vzgledno in prebral pismo mednarodnega zdravstvenega kongresa v Turinu, ki pravi, da se morajo Trapisti prištevati največim dobrotnikom domovine. Končal pa je svoj govor z besedami: Po dosedanjih skušnjah, ki jih imamo od kaznilnih kolonij jih vlada ne bode odpravila, marveč na vse strani podpirala in dopolnovala.

Nedavno je bilo brati, da tudi Nemci hočejo po izgledu teh kaznilnih kolonij v Tre-Fontane — seveda brez Trapistov — doma take ustanoviti. Bilo je namreč več shodov, na katerih so zahtevali od vlade, da naj ustanovi take kolonije, ki bi izsuševale močvirnate kraje, katerih je na severu obilo, kamor bi pošiljali zločince, ki še lahko delajo, a nečejo.

Gotovo je, da bi od takih naprav imele države velike koristi, ker bi se znižali stroški za kaznilnice, a tudi kaznjenci bi se pod dobrim vodstvom naučili zopet rednega delavnega življenja; s tem bi bil tudi najbolj dosežen namen kaznilnic: ne le hudobnega kaznovati, ampak ga tudi poboljšati.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. maja.

Vnanje države.

„Osservatore Rom.“ objavlja poslavljenje ruskega ministra Giersa in grofa Dimitrija o priliki sklenjene pogodbe Vatikana z Rusijo. Oba sta dobila veliki križ Pijevega reda. Še 10 drugih vradnikov je dobilo razna odlikovanja. Da je Rusiji s pogodbo resnica, kaže imenovanje dveh metropolitov in ednajst družih škofov. Tako Rusija s svojo surovostjo; kaj pa Nemčija, Francija s svojo inteligenco!

Iz Aten, 5. maja. Bolgarski knez je odpotoval v Črnogoro, pred ta dan je bilo praznovanje kraljevega godu. Kralj je spremil kneza do Pireja, kjer so bili navzoči tudi ministri. Knez se je dalje časa pomenkoval z ministerskim predsednikom.

Iz Petrograda. Kozaki bodo imeli sulice le v prvih vrstah. Vojaški minister je zapovedal, da ima vsak polk konjice imeti telegraf po sistemi Hirschelmannovi.

Belgiško. „Moniteur“ razglašá kraljev ukaz, vsled katerega se odpravlja državna podpora za 198 vikarijotov. Ministerstvo se opravičuje trdé, da so te službe odveč. Dejansko

pa se s tem vstreza radikalni stranki, katere hoče zatreji ves budget za bogočastje.

S Francoskega. „Journal Officiel“ je razglasil dekrete, vsled katerih so škofje iz Anneey, Langres, Viviers in Albi krivi zlorabe vladne oblasti. Ob enem se vzkazuje, da se imajo ta škofova pisma uničiti, zato ker se v njih prepoveduje rabiti Bertove šolske knjige. A katoliški stariši kakor prej, tako tudi sedaj poslušajo škofe in brezverskih bukev ne trpe pri svojih otrocih. — Zoper to razsodbo državnega sveta zastran škofov, ki so povzdignili svoj glas zoper knjige po indeksu (papeževi cenzuri) prepovedane, živo protestuje škof Freppel iz Angers ter dokazuje nepostavnost in samovoljo te razsodbe, a kakoršna je sedaj vlada, je vse še tako modro dokazovanje bob v steno.

Zoper iztirjalno postavu (Deportation-Gesetz), ministra notranjih zadev Waldek-Rousseau-ovo so močno vsi časopisi, časnik „Univers“ pravi: Jakobinarju Waldek-u se ne sme privoliti taka postava, kajti temu ni zato, da bi se zmanjšala hudodelstva, marveč, da v roko dobi svoje politične nasprotnike.

Angleško. V Londonu pač sedaj ni nič kaj prijetno bivati. Časopisi namreč razglašajo, da je dobilo več kupčijskih firm blizo stolne cerkve sv. Pavla brezimenna pisma, v katerih se žuga, da hočejo cerkev in več drugih večih poslopij razstreliti, da maščujejo kri irskih rodoljubov. — O daljni tožbi zaradi moritve v parku Feniks se naznanja, da sta bila Delanej šesti in Coffrej sedmi med zatoženimi 2. t. m. kriva spoznana in bila obsojena k smrti. — Delanej je potrdil, ko je obstal svojo vdeležitev pri moritvi v gaju Feniks, da je bilo vse res, kar sta povedala priči Carey in Kavanagh in je še povedal, da sta Brady in Kelly bila tista dva, ki sta umorila Burke-ta in Cavendish-a, drugi zatoženci so ju pa potem še mesarili. — Postava zastran prisega v zbornici je bila zavržena s 3 glasovi večine. Hud vdarec je to za Gladstonea in za liberalno stranko. Je pa tudi Gladstone to postavu čudno zagovarjal, v imenu npravnosti je zahteval namreč odpravo verske prisega, in tako humanizem in vero oboje v jedno vrsto stavil. On pravi, človeku, ki se iz vere norčuje, bi vi brez pomislika dali prisego, da le ne taji Boga, a tega, ki taji Boga, silite k verski prisegi, s tem, da mu odrečete tako imenitno opravilo, kakor je državno poslanstvo. — Postava je namreč določila, naj poslanec mesto prisega Bogu, obeta pri svoji vesti in časti.

Iz Novega Jorka, 4. maja. „New-York Herald“ piše iz Wašingtona, da ne mislijo vstreči angleškim zahtevam zaradi izročanja zatožencev, ako se dokazuje samo to, da so se v Ameriki zarotili umoriti koga na Angleškem. Vlada zedinjenih držav bode vselej, kedar gre izročiti obdolžene morilce, zahtevala zatožni spis (Anklage-Akte), tak spis mora podprt biti z izpovedbo prič; zahtevam za izročanje ne bode pritrdila, ako bi potrebnih dokazov ne bilo, kakor se zahtevajo v pogodbi zaradi izročanja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 5. maja. (Državni zbor. Železnica iz Trsta v Hrpelje pa iz Ljubljane v Kamnik.) Državni zbor je danes obravnaval postavu o železnici iz Trsta v Hrpelje ter jo sprejel brez spremembe. Resolucija, ki vladi priporoča, da naj to železnico podaljša do Rudolfove železnice v Ljubljani ali Loki, bode sprejeta v ponedeljek. Govorila sta danes za to železnico slovenska poslanca Nabergoj in Obreza. Prvi je hudo ščipal tržaške mestne poslance, ki od desnice želé dobrot, pa zoper njo glasujejo z levico. Odgovoril mu je poslanec Wittman, ter se izgovarjal, da ravnajo po svojem prepričanju, da nečejo nobenih mešetarij itd. Pa videlo se mu je v kaki zadregi so ubogi Tržačani, ki bi bili ob enem

radi vladni in levičarski. Tudi tržaški poslanec Burgstaller je govoril za to železnico in vladi izrekel zahvalo, da se je odločila jo delati.

Železnični odsek je sinoči obravnaval peticijo za železnico iz Ljubljane v Kamnik ter jo priporoča vladi s pristavkom, naj se na njo ozira, naj potrebne priprave zaukaže in na jesen zbornici predloži načrt za njeno izdelavo.

Danes se je obravnavala tudi dalmatinska železnica, ki bi zvezala mesto Knin s sedanjo železnico med Splitom in Šebenikom. Levičarji so se sicer upirali, in Schaup se je repenčil, pa je bil predlog, ki sta ga zagovarjala Bulat in Sochor, vendar sprejet z veliko večino.

Zbornica je potem pričela posebno obravnavo o obrtnijskih nadzornikih ter je vseh 22 paragrafov dovršila do štirih popoldne in ob enem postavu sprejela tudi v tretjem branji.

Dnevni red za ponedeljek je jako obširen, ker bi zbornica rada rešila še vse reči, ki so jih odseki izdelali, in v torek z volitvami za delegacije sklenila letošnje zborovanje. Pa težko bo to šlo in utegne biti v sredo še ena seja. V ponedeljek bo gotovo živahna razprava zaradi sodnijskega jezika v Dalmaciji, ker se levičarji upirajo dotičnemu predlogu. Tudi Herbstov nasvet zastran „Tagblatta“ pride na vrsto.

Z Gorenjskega se nam piše pod naslovom: Cvet in sad germanizovanja. „Čegar kruh jém, tega tudi pesmico pojem“, pravi nemški pregovor. Čudno, da tega vradniki, ki znajo vse vradniške izraze, ne umejo. Ne bom vam vsega popisoval na široko in na dolgo, ampak le prigodek.

Nek posestnik iz Sele, je podpisal na zahtevanje vradnika Loške sodnije nemški spis, potem pa prav ponižno pravi: „Lepo prosim, gospod, pošljite mi zanaprej slovenske dopise, ker jaz nemškega ne umem, tolmača pa ne morem zmiraj iskati.“ Te gotovo pohlevne besede so vradnika neznansko iznenadile, da takoj reče: Trideset let si že star in si razumel, kar smo ti poslali, pa boš tudi zanaprej; za to bom skrbel, pa na tvojo škodo.“ Kmetovalec se sklicuje na ministerski odlok ter še dostavlja, da bilo bi vendar nenaravno, da bi se ljudje zaradi vradnikov mogli ptujega jezika učiti. Vradnik odgovarja, da ne zna družega nego nemškega in se ga tudi ne bode učil. „Če ne bote nemških dopisov sprejemali, bomo brez vas naredili. Mi pa drugače ne bomo pisali, naj se tudi na ministerstvo pritoži.“ Da zraven niso bili pozabljeni navadni prislovi o taki priliki: zarobljen kmet, cepec itd., si lahko mislite, ne bom dalje popisoval, verjeti pa smete, da bi vam tega ne poročal, naj ne bi bil sam čul in mnogo prič za to ne imel.

Bog pomagaj, to je že vendar od sile! Je li cela dežela, ljudstvo zaradi vradnikov, ali vradniki zaradi ljudstva? To vendar družega ni, kakor slaba volja. Kmetški fant, ki komaj brati zna, pride k vojaščini, z njo na Laško, na Nemško in čez tri leta zna že tisti jezik, kjer je bival; olikan, študiran človek pa, ki je znabiti še celo Slovenec, bi se ne mogel naučiti? Da so si potem c. kr. vradniki, ki bi imeli biti očetje ljudstva, do slovenskega ljudstva ptujci, kdo je tega kriv? Naj bi že vendar gospodje pomislili, da s takim zadržanjem si sre in ljubezni ljudstva ne bodo pridobili,

kar jim je vendar za spešno vradovanje toliko potrebno.

Od nekod. Večkrat ste že Ruse hvali, zagovarjali, a Rusi so vendar pravi divjaki. Mar li mislite, da presilujemo? Gotovo ne; le pomislite: V Moskvi bode letos kronanje ruskega cara, kar gotovo ni vsakoletno, da — tudi ne vsako desetletno opravilo. Pa kaj se zmisli ruski barbarizem? Da ne sme biti navzočih več ko 40 časnikarskih poročevalcev. Mar li ni več, kakor 40 pravičnih časnikarjev? (Saj še teh ni. Le po Abrahamovem „minuendo“ — dražbo napravite. Vred.) Pa bodi si temu, kakor rado, ker mogoče je, da več prostora nimajo, a čujte nezaslišano: Judovski časopisni poročevalci ne dobijo vstopnic ter so iz prostora v to odločenega popolno izključeni. Vradnik dvornega ministerstva, gosp. A. Vaganov, bo poročevalce nadzoroval ter pazil, da se ta ukaz zvesto spolnuje.

Ste si kaj tacega le v sanjah domišljevali? In vendar je resnično, črno na belem: Židovski poročevalci so popolno izključeni. Vbogi radovedni in vedoželjni judovski poročevalci, pač li mislite, da bode kronanje brez vas veljavno? Pa tudi za nas, sploh za ves svet, bo imel ta ukaz žalostne posledke. Od kod bomo li dobivali osupljive telegrame in izvirne laži? Od kod li bodo zajemali v poznejših stoletjih zgodovinarji zgodovinsko tvarino? Naj bi le ta ruski vkaž kje kak „casus belli“ ne postal; največega kinča — krivih nosov — bo pri kronanji že tako manjkalo!

Domače novice.

(Milg. škof bodo birmovali) 27. maja v Stari Loki, 28. v Železnikih, 29. v Poljanah nad Loko, 30. v Žirih in 31. maja v Idriji.

(Po objavljeni želji mestne gosposke) se v Ljubljani mnogo lika in dela, da bi kot „bela Ljubljana“ sprejeli svojega vladarja ter vredno obhajali šeststoletnico združenja z Avstrijo. Naj bi le vreme ugodnejše bilo, kakor do zdaj, upamo, da bode vsak svoje storil in nikdo zaostal.

(„Sv. Devici Mariji v čast“) je naslov najnovejši cerkveni skladbi Ant. Nedveda, ki jo je na svitlo dala „Glasbena Matica“ v Ljubljani. Kompozicija je samospev za sopran, triglasni ženski zbor in orglje ali harmonij. V tem moramo priznati, da „Glasbena Matica“ tudi na cerkvene potrebe ozir jemlje in kakor čujemo, pride tekom tega leta na svitlo še drugo lepo delo istega skladatelja za cerkev, t. j. slovenska maša za vse dele priredjena za moški zbor. Marijin napev je cerkvi dostojno zložen, iz njega veje pravi pobožni duh in ker je zlagatelj strokovnjak v muziki, nam je njegovo ime porok za glasbeno vrednost tega lepega, tudi po licu odlikujočega se dela. Toplo ga priporočamo našim cerkvenim pevkinjam. Dobiva se v katol. bukvarni, v Blaznikovi tiskarni in pri Glasbeni Matici, Franc Jožefovo nabrežje št. 11. za 30 kr. po pošti za 32 kr.

(Vodstvo c. kr. pošte) naznanjuje vsem opravištvom časnikov, pritožbo amerikske pošte, da so namreč zavitki pri listih preslabi, toraj se na dolgem potovanji raztrgajo in zgubijo ter svetuje, naj se dajejo močni zavitki, še boljše pa, da se naslov tudi na časopis sam napiše.

(Nov list) „Obrtnik“ je izšel z začetkom tega meseca v Klein-Kovačevi tiskarni v Ljubljani. Že v prvem listu se je spodtikal nad katoliško tiskarno. No, bodi si; drugoga pa dosegel ni, kakor da je dva naročnika zgubil, ki sta mu bila že odločena.

(Pri srečkanji 120 lozov mestnega ljubljanskega posojila), ki se je po načrtu dne 2. maja 1883 vršilo, so bile vzdignjene: št. 13.083 z dobitko 20.000 gl., št. 16.168 z dobitko 1500 gl., št. 51.901 z dobitko 500 gl., št. 63.093 z dobitko 500 gl., št. 357, 624, 2692, 4989, 5099, 5967, 6084, 6303, 6376, 6653, 7840, 8005, 8208, 8240, 8453, 8728, 8738, 9523, 10.212, 11.599, 12.684, 12.744, 12.832, 13.056, 15.266, 16.031, 16.560, 17.301, 18.411, 18.594, 19.661, 19.676, 20.050, 20.718, 20.793, 21.390, 21.743, 22.727, 23.472, 24.222, 25.560, 26.256, 28.254, 28.619, 28.793, 29.053, 29.685, 32.850, 33.826, 34.045, 34.349, 34.413, 34.909, 35.302, 36.522, 36.873, 37.167, 37.225, 38.065, 38.209, 38.502, 38.656, 38.848, 39.475, 39.904, 40.721, 41.089, 41.371, 41.471, 41.741, 42.116, 42.352, 44.390, 44.515, 45.285, 45.710, 46.408, 46.574, 48.013, 49.414, 49.498, 50.217, 51.770, 52.016, 52.850, 53.073, 54.114, 54.714, 54.721, 55.442, 55.713, 58.149, 58.389, 58.906, 59.316, 59.656, 61.486, 61.746, 62.169, 62.657, 62.722, 62.933, 63.301, 63.425, 63.874, 65.354, 65.841, 67.358, 67.803, 68.528, 68.976, 70.237, 72.744, 72.964, 73.252, 74.852, vsaka z dobitko 30 gl. — Od do sedaj izrebanih lozov štev. 22.861 z dobitko 15.000 gl., št. 27.083 z dobitko 2000 gl., št. 45.330 z dobitko 1500 gl., št. 26.163 z dobitko 600 gl., št. 13.037 z dobitko 500 gl., št. 33.724 z dobitko 500 gl. in št. 999, 1152, 1487, 2204, 2430, 2524, 2538, 2643, 2987, 3575, 3783, 4683, 5540, 7978, 8244, 9132, 9462, 10.308, 10.683, 10.835, 10.868, 11.205, 11.253, 11.785, 11.837, 11.918, 12.429, 12.466, 14.542, 14.811, 14.957, 17.460, 17.682, 18.077, 18.510, 19.545, 19.897, 21.730, 23.620, 23.719, 25.187, 25.223, 25.608, 26.814, 28.104, 28.719, 28.845, 29.305, 29.621, 29.732, 31.902, 32.542, 32.833, 32.964, 33.910, 34.175, 34.329, 34.391, 35.035, 36.420, 39.260, 40.100, 40.177, 42.338, 44.209, 44.505, 44.632, 44.781, 44.842, 48.715, 48.885, 49.586, 50.621, 50.735, 51.329, 51.429, 52.353, 60.137, 60.140, 60.339, 61.140, 62.962, 70.024, 72.514, 72.752, vsaka z dobitko 30 gl. še niso splačane.

Razne reči.

— Odlikovanje. Sv. Oče papež Leon XIII so proštu v Koprju, preč. g. Fr. Petronio, podelili mitro s pastirsko palico, ki je postal ob enem „praclatus domesticus“.

— Služba okrajnega ranocelnika v Kostanjevici z letno remuneracijo 600 gl. je razpisana. Prošnje do 20. maja t. l. se oddajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Krškem.

— Razpisana je župnija v Toplicah pri Novomestu do 10. rožnika.

— Župnik v št. Juriju na južni železnici postane preč. gosp. Jos. Toporišič, zdaj župnik v št. Lovrenju na koroški železnici.

— Na Sveti gori pri Gorici bo dne 17. maja t. l. „shod prijateljev cerkvenega petja“. Pri sveti maši se bo pela Kaim-ova „missa Jesu Redemptor“ s koralnimi ulogami; potem posvetovanje o vstanovitvi Cecilijinega društva za goriško nadškofijo.

— V Goriici so razpisane volitve za mestno starešinstvo. „Soča se pritožuje zaradi nedelavnosti konservativcev ter pravi, da so z vsakdanjim redom zadovoljni, skrb za mesto pre-

pušča je „preroku“ (liberalcem). „Kadar je treba globoko v žep seči, se sicer kisto držijo, stiskajo pesti in drsajo z zobmi ali (smehljajo se in poklanjajo liberalcem) — vse je pri starem. Goriško mesto ima 90% konservativcev ali komaj 10% delavnosti. Prerok (liberalci) komaj 10% meščanov, pa čez 90% delavnosti. Goričanom se godi, kakor zaslužijo.“ — Res slika prerorska, žalibog le tudi prepogosta. Postavite namesto Gorice I in I in I, tako imate natančno sliko naših in tudi marsikaterih razmer. Res kakoršen je trud konservativcev, tak je pa tudi sad. Peščica liberalcev se povsod šopiri, nam spodmakne eno stališče za drugim, mi se pa jezimo, javkamo in tožujemo in — vse pri starem ostane. Konservativci, narodnjaki in katoliki, ne pozabite 10% in 90% delavnosti! Znabiti je bode kmalo treba.

— Nadvojvodinja Štefanija, kakor vé „Čech“ povedati, zadnje čase več ne zapusti Prage, ker pričakuje veselega prigodka.

— Z Dunaja. Pekovski pomočniki, kakih 1000 jih je bilo, so razsajali v društveni hiši, razdejali so pohištvo, razbili okna, in pretepavali so se s policaji. Javna straža je cesto zaprla in mir se je zopet povrnil. Ob enem jih je 400 razsajalo pred stanovanjem pekovskega društvenega predsednika, ki so tam razbijali duri in okna. Trije razsajalci so zaprti. — Policija tirja sedaj od vodjev v okrajih imena pekovskih pomočnikov, ki so v okrajih brez dela. Tiste, ki se ne morejo skazati s potrebnim premoženjem, in ki so že poprej bili brez dela preden se je „strike“ začel, in niso pod Dunajsko občino, bodo iztirali iz Dunaja. — Nihče ne zagovarja razsajanja teh dunajskih pekov. Ali vsak naj pomisli, kaj se to hoče reči, kakor je napisano na pekarijah: „Hier ist dreimal frisches Gebäcke zu haben“. To se pravi, ubogi delavci nimajo ne po dnevi, ne po noči miru in počitka. Mislim, da bi se svet ne podrl, ljudje bi tudi vsi ne pomrli, ko bi le enkrat na dan „frisches Gebäck“ jedli. Potem bi gospodarji in služni — mojstri in pomočniki — lože izhajali. Nam pa se smilijo ubogi pekovski delalci, ki nimajo nikdar potrebne počitka.

— Avstrija na pol judovska, ali prav kmalo postane. Na Dunaju so se v malo letih ne le podvojili, ampak narastli do 80.000, tedaj pomnožili za 5—600%. Naj lepše palače, štacune z naj dražjim blagom so židovske. — Na spodnjem Avstrijskem je neki v ljudskih solah čez 150 judovskih učiteljev. — Pri okrožni sodnji v Plznu je neki med 13 vradniki 12 judov in en kristijan! — Iz Ogerskega se čujejo še hujše novice. Če je res, kakor se sem ter tje čita, imajo dobro tretjino velikega posestva judje v rokah. Buda-Pest je malo da ne popolno judovsko mesto. — Koliko jih je v državnem zboru, po številki ravno ne vemo, pač pa, da jih je tako zdatno število, da z nekoliko vetrom liberalnih poslancev vse s svojo večino odločujejo. Koliko nesramno prederzni so v Dunajskem državnem zboru, je kazala šolska obravnava. Glej tudi Jaques-a v njegovem obnašanju do našega vsega spoštovanja vrednega deželnega predsednika, Winkler-ja. Uboga Avstrija!

— Herman Schulze-Delitzsch, državni poslanec, znan in mnogozasluženi začetnik nemških zadrug, je umrl v Potsdamu v 75 letni starosti. Rojen je bil v Delitzschu l. 1808., od tod njegovo ime, je bil leta 1848 pri narodni skupščini v Frankobrodu, in začel l. 1850 snovati zadruge in posojilna društva, ki so sedaj razširjene po Nemskem in Avstrijskem.

— Pri venčanji cara v Moskvi bode navzočih 19 generalov, 52 polkovnikov, 516 častnikov višjih in štabnih, 61 vradnikov za preskrbovanje hrane, 12.515 pešcev, 3613 topničarjev in 22 topov. — Dopisnikov v vnanje liste bode kakih 40. Nenavadno je, da židovskim dopisovalcem so vrata zaprta. Popolno prav in zasluženo! Dela za rasvitlavo Moskve so skoraj povsod končane. Priprave so velikanske. V 130 plehastih zabojih je prišlo zlato in srebrno omizje, ki se ima rabiti pri

slovesnosti venčanja, vredno je 13 milijonov rubljev in teško 7000 pudov, postavljeno bode v Kremlo. Iz tega se lahko posname kak lišp bode te dni na cesarskem dvoru v Moskvi.

Umrlj so:

3. maja. Janez Pokorn, branjevčev sin, 5 mesecev, na Bregu št. 20. vodena glava.

4. maja. Marija Vavpetič, šivilja, 22 let, Petrov nasip št. 65, plč. tuberkuloza. — Albina Lulik, ključ. hči, 15 mesecev, kolodvorske ulice št. 11, davica.

5. maja. Marija Železnik, vrednega strežaja hči, 21 let, na Bregu, plč. tuberkuloza. — Andrej Zupin, vrad. sluga, 85 let, Frančiškanske ulice št. 6, črevna hromota.

V bolnišnici:

1. maja. Emilija Pavlin, 13 let, plč. tuberkuloza. Matija Kavčič, gostac, 80 let, starost.

2. maja. Tomaž Ulčar, delavec, 20 let, kron. tuberkuloza. — Anton Nartnik, gostac, 34 let, plč. tuberkuloza. — Peter Križnar, dninarjev sin, 9 let, bronhitis.

Eksekutivne dražbe.

9. maja. 1. e. dzb. pos. Martin Gorenc iz Raškega vrha 70 gl. Krško. — 1. e. dzb. pos. Jozefa Lipoglav šek iz Klanca št. 27; 300 gl. Rače. — 1. e. dzb. pos. Jožef Kočnar iz Češence 180 gl. Krško. — 1. e. dzb. pos. Apolonija Pezdur iz Brezovice 600 gl. Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. France Petrič iz Loga 1346 gl. Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. Johana in Janez Praznik v Rašici št. 16, 4518 gl. Lašice. — 1. e. dzb. pos. Urša Hren iz Zagorice št. 16, 2315 gl. Lašice. — 1. e. dzb. pos. Jernej Repič iz Planine št. 16, 455 gl. Vipava. — 1. e. dzb. pos. Janez Dvornik iz Krške vasi 23645 gl. Krška vas. — 1. e. dzb. pos. Jakob Šolar iz Kroke 255 gl. Radovljica. — 1. e. dzb. pos. Matej Železnikar iz Iške vasi 1730 gl. Ljubljana. — 3. e. dzb. pos. Franc Hočvar iz Pijave Gorice 1579 gl. Ljubljana.

10. maja. 3. e. dzb. pos. Janez Valenčič iz Narin 1645 gl. Postojna. — 1. e. dzb. pos. v Kašlju št. 28, več njiv in travnikov.

11. maja. 3. e. dzb. France Staver iz Zagorja 7810 gl. Bistrica. — Relicijacija, pos. Emanuel vitez Peteani iz Motnika 250 gl. Kamnik. — 3. e. dzb. pos. Blaž Tomšič iz Knežaka 1999 gl. 80 kr. Bistrica. — 3. e. dzb. pos. Anton Penko iz Parja 3275 gl. 40 kr. Bistrica.

Dunajska borza.

7. maja.

Papirna renta po 100 gl.	78.80
Sreberna „ „ „ „	79.20
Zlata „ „ „ „	99.10
Državne srečke l. 1864 po 100 gl.	170.—
Kreditno srečke po 100 gl.	171.25
Rudolfove srečke po 10 gl.	19.50
Ces. cekini	5.67
Francoški napoleon.	9.51
Nemška marka po 50 kr.	—58 ¹ / ₂

Katoliška bukvarna

v

Ljubljani,

stolni trg št. 6,

priporoča svojo bogato zalogo *raznoverstnih podobic* in sicer:

Spomin prve sv. spovedi:

100 podobice (svitlih ali bronsiranih) veljā 1 gl.

Spomin prejete sv. birme:

100 podobice, svitlih, 80 kr.

100 podobice z lepo barvenim tiskom na močnem papirju, z zlatim robeem 7 gl.

Spomin prvega sv. obhajila:

100 podobice, svitlih, 80 kr.

100 podobice na navadnem papirju s prav lepo sliko v barvenem kamnotisu (z molitvicami in sklepi na drugi strani) 3 gl. 60 kr.

100 podobice istega natisa na močnem papirju z robei 7 gl. 50 kr.

100 podobice ravno takih z zlatim robom in zobei 8 gl.

100 podobice na finem močnem papirju z vloženi zobei in dvostranskim tiskom 4 gl. 50 kr. (Te čisto nove podobice so posebno lepe in prav po ceni.)

Zraven teh se pa dobivajo na izbero tudi druge podobe razne lepote in velikosti od navadne prav nizke cene do naj lepših in dražjih.